

Jaarverslag 2019 - bestuur Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o.

Als vogelwerkgroep hebben we op veel terreinen ons goed gemanifesteerd. Veel van de voor 2019 afgesproken activiteiten zijn met succes afgerond. Er is vorm gegeven aan de regelmatig geuite behoefte van VWG-leden om eens meer met ervaren vogelaars te willen meelopen, om hun soortenkennis bij te spijkeren, maar ook om in het veld meer te begrijpen hoe vogels beschermen in de praktijk werkt en wat je er aan zou kunnen doen/helpen.

De VWG heeft heel veel kwaliteiten, met prachtige netwerken, daar liggen in feite geen beperkingen. Het is vooral de kunst die te bereiken en te ontsluiten. Daar hebben we in 2019 op verschillende manieren vorm aan gegeven, soms geslaagd, soms minder. Veel leden melden ons óók, als positieve boodschap om vooral tevreden te zijn met wat er allemaal goed loopt. Dank voor alle enthousiaste steun!

Namens het bestuur, Frank Saris, voorzitter.

De vogelcursus is nog steeds een daverend succes.

Het cursusaanbod bleef vrijwel gelijk aan de eerdere opzet door het aanbieden van 5 theorieavonden en 5 excursies. Tijdens de avonden wordt informatie gegeven over het te bezoeken gebied en de bij deze biotoop te verwachten vogels. Daarnaast wordt gedurende het gehele traject getracht om de deelnemers verder te helpen bij het verzamelen van informatie, wegwijs te maken op websites, te betrekken bij vogelactiviteiten etc. De excursies worden hoog gewaardeerd. Ook in 2019 was de cursus in een mum van tijd volgeboekt.

Vogelplus 2019

Elk jaar zit de vogelcursus snel vol en krijgt een nieuwe generatie de basis aangeleverd voor het herkennen van vogels. De stap naar het “onafhankelijk vogelaarschap” blijkt voor velen echter lastig. Om dit gat te vullen is in 2019 onder aanvoering van Janneke Sindram een nieuw initiatief geboren: Vogelplus. Het doel van Vogelplus, met als specifieke doelgroep de kersverse alumni van de vogelcursus, is driedelig: 1) onder begeleiding van ervaren vogelaars de deelnemers, eenmaal per maand, in de praktijk wegwijs maken op het gebied van vogeldeterminatie in het veld (“begeleid vogelen”), 2) de deelnemers kennis laten maken met verschillende vogelrijke plekken in het werkgebied, en 3) de deelnemers op de hoogte brengen van de verschillende activiteiten van VWG Rijk van Nijmegen e.o. De voorwaarden voor deelname aan Vogelplus zijn: 1) het voorgaande jaar is de vogelcursus afgerond. 2) Lidmaatschap van de VWG.

De eerste editie van Vogelplus vond plaats op 31 augustus. 15 deelnemers werden meegenomen naar de Millingerwaard (door Martijn Verdoes en Janneke Sindram), alwaar onder andere twee fantastische vissende en roepende Visarenden, een prachtige IJsvogel, Matkoppen, vogeltrek en trektellers werden waargenomen. In de daaropvolgende edities van 2019 werden Ringbaan Ooijse Graaf (Bas Kok, Martijn Verdoes), trektelpost Maldens Vlak (Marcel Bingley, Jeroen Veeken) en de Kraaijenbergse Plassen (Martijn Verdoes, Janneke Sindram) bezocht. In die periode is een mooie ‘harde kern’ van ongeveer 8 deelnemers ontstaan.

De organisatie van Vogelplus is doorgaand opzoek naar enthousiaste vogelaars (liefst met enige ervaring) die een groepje Vogelplussers mee op pad wil nemen (email naar vogelplus@vogelwerkgroepnijmegen.nl of Martijn Verdoes). We hopen dat de Vogelplus alumni daarin ook een rol kunnen vervullen, zodat op termijn Vogelplus zichzelf in stand zal houden. Vogelplus 2020 is inmiddels afgetrapt met een ‘special edition’ waarin een zeer succesvol bezoek werd gebracht aan de Zuid-Hollandse en Zeeuwse delta (Martijn Verdoes, Eddy Nieuwstraten).

Excursies, lezingen

In 2019 is weer gepoogd een gevarieerd activiteitenprogramma aan te bieden en als je alles zo bij elkaar opsomt dan is dat nog gelukt ook! Voor alle activiteiten is de Vogelwerkgroep afhankelijk van de inzet van haar leden. Deze inzet wordt enorm gewaardeerd! In 2020 gaan we dan ook weer een beroep doen op jullie inzet en talenten. Lijkt het je leuk om eens een excursie of andere activiteit te organiseren dan horen wij dat heel graag! 2019 begon traditiegetrouw met een winterse excursie onder leiding van Jos van Oostveen naar Zuid-Holland en de Zeeuwse eilanden waar in deze tijd altijd veel leuke kust- en zeevogels zijn te zien. Zo werden onder andere Zwarte zeekoet, Kuifaalscholver, IJsgors en Strandleeuwerik waargenomen. Dat is geen slechte score! Op 10 februari hielpen vogelwerkgroepleden met het knotten van wilgen in de Bemmelse Polder om een weidevogelgebied open te houden. Op 2 maart vertrok een clubje VWG'ers naar Duitsland om bij het Diepholz te genieten van duizenden Kraanvogels.

Later in maart werd door Minne Feenstra en Bram Ubels een verhaal verteld over de Cetti's zanger in het werkgebied aan de hand van waarnemingen, ringgegevens en de nestvondst met vele foto's uit de regio. Wat later dan normaal genoten tientallen vogelaars begin april van het Visueel jaaroverzicht in Natuurplaza. Alle fotografische hoogtepunten van 2018 kwamen voorbij. Een indrukwekkende serie die goed de soortenrijkdom in onze diverse regio illustreert. Op 6 april maakten een excursiegroep onder leiding van Paul Gnodde de Brabantse Biesbosch onveilig. Naast vele voorjaarsvogels als Snor, Grutto en Zomertaling stalen Vis- én Zeearenden de show. Diezelfde week gingen de altijd goed bezochte dinsdagavondsexcursie weer van start. Acht dinsdagavonden achter elkaar werden mooie gebieden per fiets of te voet bezocht onder leiding van een ervaren vogelaar. Zo werden de Ooijpolder, Bemmelse Polder, Millingerwaard, Liendense Waard,

Bruuk en Mulderskop aangedaan. Deze laatste locatie vanwege de traditionele afsluiting met Nachtzwaluwen. Veel dank aan alle excursieleiders die deze dinsdagavonden mogelijk hebben gemaakt.

Zaterdag 16 maart werd in het kader van NL Doet zwerfafval in de Liendense Waard en langs de Maasoever opgeruimd. In de ochtend van 20 april werden Vogelwerkgroepleden rondgeleid in het Maasheggegebied. Dit oude cultuurlandschap is niet alleen een genot voor het oog maar bovendien erg vogelrijk. Een andere traditie is inmiddels de Hamert-excursie op Koningsdag. Een lange wandeling door dit fraaie gebied levert altijd mooie waarnemingen op. Aan de regionale Big Day deden op 18 mei vier teams mee. Deze dag staat de rijke avifauna van onze regio centraal. Ieder team poogt zoveel mogelijk vogelsoorten waar te nemen binnen één etmaal in het werkgebied van de VWG. Team 'Goudlijsters' won de big Day met maar liefst 140 waargenomen vogelsoorten. Hoewel geen vogels zijn nachtvinders erg de moeite van het bekijken waard. Wie deze insecten een betere blik gunt zal al snel de kleurenpracht en subtiele tekeningen opvallen.

Op 19 juli werd gezamenlijk naar nachtvinders gekeken onder leiding van Jurriën van Deijk van De Vlinderstichting. De excursiegroep die half augustus op initiatief van Paul Gnodde voor een ingekort (kampeer)weekend naar Noord Friesland trok viel met haar neus in de boter: Precies daar waar zij steltlopers wilde gaan kijken was de dag ervoor een Alaskastrandloper ontdekt. Dit was de eerste waarneming ooit voor Nederland! Op 20 augustus en 14 september vonden excursies plaats op Vogelringstation Ooijse Graaf waar de ringwerkzaamheden uitgelegd werden en vaak lastig te determineren zangvogels van dichtbij bekeken konden worden. Ongeveer 35 vogelwerkgroepleden stapten zaterdag 4 augustus aan boord van een oude tjalk, de Schuttevaer geheten, naar de Marker Wadden. Dit is een nieuw natuurgebied in het Markermeer. Een heerlijke dag volgde met leuke vogels als Witvleugelstern, Krooneend, Grauwe franjepoot, Steltkluut, IJseenden en honderden Zwarte sterns. Met dank aan Harvey van Diek voor het organiseren en Debby Doodeman van www.fogol.nl voor de logistiek ter plaatse.

Tijdens de Euro Birdwatch op 5 oktober 2019 werd gezamenlijk naar trekvogels gekeken op Trektelpost Maldens Vlak. Op de eerste donderdag van november was

daar dan de eerste editie van het Birders Café in café 't Haantje op de Daalseweg. Een nieuw initiatief van Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o om gezamenlijk de donkere winteravonden door te komen, met deze avond een mooie fotolezing van Martijn Verdoes over vogels en natuur in Californië. In de avond van 15 november konden leden een lezing van IJsvogeldeskundige Jelle Harder bijwonen in de Bastei. De avond werd goed bezocht. Tot slot vond op donderdagavond 12 december de tweede editie van Birders Café plaats met deze keer een fotolezing over vogelen in het schitterende Oman verzorgd door Bram Ubels. Naast excursies en lezingen vonden er meerdere initiatieven plaats waaronder Actie Thuismus. In augustus heeft de Walk of Wisdom samen met de VWG 43 nestkasten voor huismussen rondgebracht bij contacten op de 136 kilometer lange route. De VWG Rijk van Nijmegen e.o. heeft op verzoek van Vogelbescherming Nederland aan de gemeenteraden in ons werkgebied een brief gestuurd over de bestrijding van de eikenprocessierups.

VWG-lid Chris van der Heijden zette een nieuwe website voor vogels kijken in Europa op. www.birdingplaces.eu. Where to watch birds in Europe? De website is zeer de moeite waard dus neem zeker een kijkje wanneer je op vakantie gaat en lever andersom je eigen input weer bij Chris!

Ruimtelijke ordening en bescherming - Gerard ter Hart

In de avond van 24 september vond een Inspirerende cursus vogelbescherming plaats. Door Gerard ter Hart georganiseerd en met Jordy Houkes en Jochem Kühnen als ervaringsdeskundige sprekers. Wat kun jij doen in je eigen omgeving was het thema? Er was aandacht voor wat mag wel en wat mag niet, waar moet ik op letten, wat kan ik doen, waar en bij wie moet ik daarvoor zijn en hoe doe ik dat dan?

Wylbergmeer.

De eigenaar van het Wylbergmeer, Leisurelands, had van het Waterschap Rivierenland een vergunning gekregen om een deel van het meer te dempen met baggerslib. In het meer heeft men al jaren last van blauwalg, met het uitbaggeren en het storten van het slib achter een damwand in het meer wilde men dit oplossen. Samen met een aantal organisaties (Stichting Monument en Landschap Berg en Dal, Stichting Flora- en Faunawerkgroep Gelders Poort, het IVN) hebben we bezwaar

aangetekend tegen de vergunning. De ingestelde voorlopige voorziening hadden we verloren. Het Waterschap had in de tussentijd een traject van mediation gestart waarbij we uiteindelijk tot een voor iedereen bevredigende oplossing zijn gekomen. Het meer is uitgebaggerd en het slib is gestort op een nabijgelegen landbouwperceel waarna het gebruikt gaat worden voor grondverbetering. Naast de steun vanuit de gemeentelijke politiek speelde ook de pers een belangrijke rol bij dit succes.

Zonnepanelen

- De Berendonck. Begin van het jaar hebben we meegewerkt aan een werksessie om te onderzoeken of en zo ja hoe zonnepanelen geplaatst zouden kunnen worden op recreatiewateren zoals de Berendonck. Op deze manier hebben we, samen met andere natuurorganisaties, het belang van vogels naar voren kunnen brengen.
- De Uivermeertjes. De gemeente Druten is van plan een zonnepark van 20 ha. aan te leggen op de Uivermeertjes. De Uivermeertjes zijn deels al ingericht als natuurgebied. In onze ogen is een natuurgebied het laatste gebied waar je aan denkt om een zonnepark aan te leggen. We hebben de gemeente Druten een brief gestuurd met het verzoek om de aanleg te heroverwegen. De Milieufederaties hebben een document met voorkeursvolgorde uitgebracht. In die periode kwam van het Rijk een soortgelijke handleiding uit. We hebben de gemeente verzocht bij hun heroverweging deze documenten te betrekken.

Windmolens Heumen

Binnen de gemeente Heumen werkte men aan een visiekaart voor de realisering van hun doelstellingen voor duurzame energie. Voor ons het meest bepalende was de vraag waar mogen wel en waar geen zonneparken en/of windmolens. Het IVN heeft zich gericht op de zonneparken. Ten aanzien van de windmolens hebben we de visiekaart vergeleken met de Windmolenzoneringskaart van Vogelbescherming Nederland. Op basis van deze vergelijking zagen we geen aanleiding om op de visiekaart te reageren.

Roeken Mauritssingel.

Langs de Mauritssingel in Lent nestelen Roeken. Vanwege verkeersveiligheid worden deze bomen gekapt. Naar aanleiding van berichten in de pers en van leden hebben we nagezocht of er een vergunning is aangevraagd en verleend en of daarbij

voldoende rekening is gehouden met de aanwezigheid van de Roeken. Uit de vergunning bleek dit het geval. Het SoortenManagementPlan (SMP) diende als basis voor het verlenen van de vergunning.

Eikenprocessierups.

Vogelbescherming Nederland heeft een verzoek gedaan aan leden en vogelwerkgroepen om een brief aan ieders gemeente te sturen met een verzoek om de inzet van natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups. VWGN heeft graag aan dat verzoek voldaan en een brief gestuurd aan de 17 gemeenteraden in ons werkgebied. In de pers was er veel aandacht voor onze actie.

Wandelpad Ambtswaard.

In de Bemmelse Waard worden, na de grote zandwinning, de uiterwaarden verder ingericht als natuur. Ook worden er recreatieve routes voor wandelaars, fietsers en ruiters aangelegd. Rond de Ambtswaard, in het westelijke deel van het gebied, komt een mogelijkheid om rond de plas te wandelen. We hebben nog geprobeerd om via de provincie, bevoegd gezag voor Wet natuurbescherming, een gedeelte van het pad langs de weilanden en het vlonderpad tegen te houden. Doel was meer rust op de plas. Helaas was de hele procedure rond bestemmingsplan en goedkeuring al afgerond. Enige pluspunt is dat het pad in het broedseizoen van weidevogels is gesloten.

Nesten in Beuningen.

Bewoners uit Beuningen vroegen ons om informatie over mogelijkheden om de bouw van 4 woningen tegen te houden.. In de tuin van de bewoners zaten een aantal nestplaatsen van uilen. In het aangrenzende bosgebied zaten een aantal buizerdnesten. We hebben hen doorverwezen naar gemeente en provincie en hen informatie gegeven over bescherming van beide soorten (informatie van Bij12, provincies, link staat op de site onder Beschermingsavond).

Beschermingsavond 24 september 2019.

Op 24 september is er voor leden en andere belangstellenden een avond over bescherming georganiseerd: "Wat kun je zelf doen in je omgeving". Op die avond is het wettelijk kader besproken, een aantal praktijkgevallen en mogelijkheden rond verschaffen van nestgelegenheid. Een uitgebreid verslag van de avond is te vinden in de Mourik, laatste nummer 2019. Op de site staan diverse toelichtende documenten en de presentaties van die avond.

Naast voorgaande, wat specifieke zaken, zijn er de meer 'gewone' doorlopende beschermingszaken, die niet vergeten mogen worden en waar vele leden heel actief in zijn. Zo heeft rondom de Liendense Waard Jordy Houkes nog steeds een goede samenwerking met het Geldersch Landschap (GLK). Jaarlijks heeft hij overleg met de beheerders, over het verwijderen van opslag, behoud van de openheid van het gebied, het wel dan wel juist niet maaien in het hooiland (de patrijzen!). Veel van dit soort activiteiten komen jaarlijks terug, maar zijn daarom niet minder belangrijk. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor de Ooijpolder en rond Groesbeek, waar haast op reguliere basis overleg plaats vindt met verschillende instanties, gemeente etc. En waar ook daadwerkelijk successen kunnen worden gemeld.

Jeugdbeleid

In 2018 hebben we moeten constateren dat de belangstelling voor onze jeugdclub terugliep ondanks de inspanningen van Janneke Sindram e.a. Het veranderen van de doelgroep: van 8 tot 15 jaar naar 10 tot 14 jaar had helaas niet het gewenste effect. Het veranderen van de doelgroep is destijds een bewuste keuze geweest omdat de oudere kinderen meer intrinsiek gemotiveerd leken. Tijdens de ALV 2019 is hiervan verslag gedaan en besloten om te stoppen met het speciale jeugdprogramma.

Nieuwsbrief, Mourik, website en andere communicatiekanalen

In oktober 2018 is gestart met het verzenden van de nieuwsbrief. Coördinator van de nieuwsbrief is Paul Gnodde. Er zijn in 2019 negen nieuwsbrieven verstuurd. De nieuwsbrieven zijn enthousiast ontvangen door de leden en werden goed gelezen. Met deze nieuwsbrief zijn we in staat om buiten De Mourik om sneller nieuws te delen met onze leden. Leden die geen prijs stellen op de nieuwsbrief hebben altijd de mogelijkheid om zich af te melden.

Er verschenen wederom boeiende afleveringen van ons lijfblad de Mourik, redelijk op

tijd én in kleur. Er zit dus nog steeds gelukkig genoeg schrijftalent in onze werkgroep. Bij de redactie van De Mourik vond eerder in 2018 al een wisseling van de wacht plaats: Chris van der Heijden stopte na vijf jaar als redacteur en coördinator. Zeker de Mourik is afhankelijk van input en ondersteuning van leden die zich hiervoor actief willen inzetten. Op het moment van schrijven van dit jaarverslag zijn er twee personen actief wat gewoon te weinig is/blijkt om ons mooie tijdschrift druk-klaar te krijgen.

Op de website is het laatste nieuws van de VWG te lezen en het digitale Mourik-archief is bijgewerkt tot het tweede nummer van de eerste jaargang in 1975. Alleen de eerste uitgave ontbreekt dus nog.

Alle overige communicatiemiddelen, zoals Facebook en Twitter zien wij als extraatje, aanvullend op nieuwsbrief, Mourik en website.

Walk of Wisdom

Honderden pelgrims van de Walk of Wisdom en passanten hebben in de Valkhofkapel in Nijmegen een intentie voor een “groene leefstijl” geschreven op een moestuinlabel en deze “geplant” in een schaal met aarde. Bijna 700 mensen kwamen tot een “groene” intentie en deden zo’n € 275,00 euro in het spaarpotje. De opbrengst is door de Walk of Wisdom aangevuld tot € 600 euro en aan onze werkgroep geschonken. De Walk of Wisdom heeft aangegeven dit bedrag graag in te willen voor de zetten voor de aanschaf van nestkasten voor gierzwaluwen en huismussen. We gaan hier (samen met de Walk of Wisdom) in 2019 mee aan de slag.

Samenstelling bestuur

In 2018 is het bestuur geruime tijd onderbezet geweest. Er meldden zich gelukkig spontaan twee nieuwe bestuursleden aan: Gerard ter Hart, algemeen bestuurslid met als aandachtsgebied ruimtelijke ordening en Marijke van der Laan, secretaris. Deze kandidaat-bestuursleden zijn enthousiast aan de slag gegaan en werden tijdens de ALV van 25 maart 2019 verkozen. Met deze twee nieuwe bestuursleden was het bestuur weer op volle sterkte. Zij hebben zich enige tijd met veel energie van hun taken weten te kwijten. Marijke heeft veel werk gehad met het op orde brengen van het secretariaat, het (oude) archief, de voorraden verouderde Mouriks en nog veel meer.

Helaas hebben beide bestuursleden in de loop van 2019, om uiteenlopende redenen, weer bedankt. Daarna zijn er verschillende nieuwe potentiële bestuursleden de revue gepasseerd en heeft het restant bestuur zich beraden op het huidige 'organisatiemodel' (is dit vigerende verenigingsmodel nog wel van deze tijd?). En opnieuw hebben zich nieuwe bestuurskandidaten gemeld, hetgeen in ieder geval tot een voordracht heeft geleid voor alle statutair noodzakelijke bestuursfuncties (zie verder bij de agenda ledenvergadering). Blijkbaar is ook onze VWG een vereniging als ieder ander, we zijn net mensen.

